СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 135. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 12-го червня, 1937 VOL. XLV. No. 135. Jersey City, N. J., Saturday, June 12, 1937. THREE CENTS

ПОЛІЦІЯ КИДАЄ ҐАЗОВІ БОМБИ НА СТРАЙКОВІ ПІКЕТИ

МОНРОВ (Мішіґен). — Коло двісті спеціяльних поліційних депутатів виступили силою проти страйкових пікет, уставлених Комітетом Промислової Організації коло брам місцевої сталевої фабрики, і, розігнавши пікети ґазовими й слізними бомбами, відкрили фабрику для страйколомів.

Юрба з яких 10,000 людей, що приглядалася до події, видимо одобрювала акцію поліції.

НОВИЙ СТРАЙК У ФАБРИКАХ ШЕВРОЛЄ.

ФЛИНТ (Мішіґен). — У відливарні заліза автомобільних фабрик Шевролє в Саґіно вибух страйк. Коло 5,000 робітників покинули працю, коли заряд фабрики покарав одного юнійного робітника за повільну працю. Страйк грозить закриттям інших фабрик підприємства з 14,000 робітників.

МІСЬКИЙ УРЯД НАБИРАЄ ПОЛІЦІЇ ПРОТИ СТРАЙКАРІВ.

ЙОНҐСТАВН (Огайо). — Лайонел Евенс, посадник цього міста, почав набирати спеціяльної поліції, щоб виступити силою на випадок, як місто захопить ґенеральний страйк, до якого хочуть довести сталеві робітники підприємства „Репоблик Стіл Корпорейшен".

БОРОТЬБА МІЖ РОБІТНИЧИМИ ЮНІЯМИ.

ШІКАҐО. — Організація „Стіл Воркерс Індепендент Юніон" та „Асосіейшен оф Стіл Емплойіз" виступили з публичними заявами проти страйку сталевих робітників, веденого Організаційним Комітетом Сталевих Робітників.

СЕНАТОР ҐОФІ ЗА ПОВНИЙ РОЗСЛІД СТАЛЕВОГО ПРОМИСЛУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Ґофі виступив у сенаті з домаганням поширення слідства над вмішуванням у доставу почтових посилок на повний розслід усього сталевого промислу.

Сенатор Ґофі заявив, що за бійки між робітниками й поліцією винуваті великі сталеві підприємства, котрі не хочуть признати закону Ваґнера й підписати угоди з робітниками.

ВЧИТЕЛІ ПІКЕТУЮТЬ ҐУБЕРНАТОРА.

НЮ ЙОРК. — Пікети вчительської організації пікетували в четвер дім Демократичного Клюбу у Брукліні, як там відбувався обід, в котрому брали участь ґубернатор стейту Лімен, посадник міста Ля Ґвардія й інші визначні стейтові й міські урядники. Вчителі домагаються підвищення заплати.

Як ґубернатор вийшов по обіді з дому, пікети йому вклонилися, а ґубернатор їм приязно відклонився.

КІНЕЦЬ СТРАЙКУ „ТРОКОВИХ" ВІЗНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Відділ 818 юнії візників, звязаної з Американською Федерацією Праці, погодився з союзом власників маґазинів („верґавзів") і закінчив страйк яких 3,000 „трокових" візників та обслугачів маґазинів.

ПІДПРИЄМЦІ ПРОТИ РОБІТНИЧОГО ЗАКОНУ.

ВАШИНҐТОН. — На переслуханню перед спільним конґресовим комітетом у справі закону Блека й Конерія про робітничу працю й заплату виступали представники орґанізації фабрикантів з протестами, що, мовляв, такий закон звязав би руки промислам.

БОРОТЬБА ПРОТИ РЕКЕТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральна Торговельна Комісія віддала департаментові судівництва до розсліду всі докази в справі рекетів у торговлі овочами й яриною в Ню Йорку й інших великих містах.

Два чоловіки, що ставали перед судом у Ню Йорку, обвинувачені за так званий „троковий рекет", признались добровільно до вини. Їм грозить досмертна вязниця.

РУЗВЕЛТ ЗА СУСПІЛЬНУ МЕДИЦИНУ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Сенатор Гемилтон Луис передав відбуваючійся тут конвенції Американського Медичного Союзу привіт президента Рузвелта, у котрім президент запрошує медичну професію до співпраці при розвязуванню медичних питань федеральним урядом.

БОРОТЬБА МІЖ ЛІКАРЯМИ ЗА КОНТРОЛЮ УРОДИН.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — На конвенції Американського Медичного Союзу виступили кілька лікарів проти резолюції цеї конвенції за правне признання контролі уродин. Проти цеї резолюції виступив о. Ігнатій Какс, професор Фордгемського університету в Ню Йорку.

ЗНОВУ ВИКРАЛИ ЛЮДИНУ.

Стейтова поліція околиці Стовн Брук, Лонґ Айленд, шукає злочинців, що викрали з дому паню Парсонс, жінку багатого місцевого купця, і зажадали від її родини викупу в сумі 25,000 долярів.

ЕКСПЛЬОЗІЯ НА ПЛЕЧАХ ЦИКЛІСТА.

В Челяді, коло Сосні́вця, в Домбровському Басейні, трапився незвичайний припадок. Вулицею Битомською їхав ровером мешканець Шлеська з пачкою на плечах. Нагло почулася детонація. Роверист упав на дорогу, а пачки розірвалися. Виявилося, що він віз 500 корків до дитячих пістолетів, що від зудару експльодували. Цикліст сильно потовчений.

ПІСЛЯ ЗЛОЧИНУ В БЕЛЗЦІ.

Як повідомляють із Золочева, поліція зловила трьох учасників убивства Марії та Мечислава Ясінських і ограблення фільварку в Белзці, золочівського повіту. Четвертий учасник нападу згинув, як відомо, від кулі поліцая, отже лишився на волі ще пятий спільник грабіжницької шайки. Назвища вбитого й арештованих держать покищо в тайні. Похорон жертв розбишацького нападу відбувся при участи духовенства греко-кат. і латинського обряду, кількох тисяч осіб місцевих і з околиці. Домовини везено на двох драбинястих возах, запряжених четвірнями коней. Після винесення домовин із місцевої греко-кат. церкви похоронний похід рушив у 13-кільометрову дорогу до Золочева. Тут прилучилися до похорону всі представники влади з численними урядовцями. Домовини внесено до костела, опісля при величезному здвизі польської публики і при участи патріотичних організацій поховано на місцевому латинському цвинтарі. Під кінець похорону відспівано відому „роту" Конопніцької: „Нє дами земі, сконд наш руд".

ЖЕРТВИ ГРОМУ.

На полі в Підгородищу, пов. Бібрка, убив грім Дмитра Фіцлера та його пасербицю Марію Рий. Крім того згинули два коні.

ПОЛУНИЦІ ДЛЯ ПРОЛЄТАРІЯТУ.

На московському ринку появилися полуниці з інспектів у ціні.. 100 рублів за кільо; тепер та ціна обнизилася до 60 рублів. Преса домагається, щоб спекулянтів, які так підбивають ціни, поставити під суд.

ВЛОМНИК НАДІВСЯ НА ЗАЛІЗНІ ШТАБИ.

24-літній Вол. Олексин зі Стрілиськ Нових, повіт Бібрка, вломився вночі до складу заліза М. Ґотесмана в Бібрці. Зайшов він туди через дах. Спакував трохи мідяних пружин та інших предметів і хотів вийти знову через дах. У хвилині, коли при помочі шнура був уже високо 8 м., шнур нараз увірвавсь і Олексин упав на зложені біля себе прямовісно штаби. Ці штаби пробили вломникові черево. У безнадійному стані перевезли його до лічниці.

ПРОТИ НИЩЕННЯ ЛІСІВ.

В „Лідових Новінах" помістив проф. д-р Й. Оплєтал статтю п. н. „Відлісненя Карпат" з осудом винищування лісів. Одночасно висунув думку, щоб пересилити частину наших верховинців на рівнину та посилити загально-культурну працю між ними. Всі його міркування звернені в одному напрямі: як нагодувати голодуюче населення, верховинців? Без розвязки цього питання не можливо вирішити ні одного іншого. Не слід забувати, що українскі верховинці докотилися до самого „дна" пропасти. Відома, наприклад, річ, що в селах Тихій Волосянці, Ужку та в околиці від початку травня половина людей не має ні вівса (головна пожива), ні бараболі, ні кукурудзи. І так рік річно. Люди живуть з того, що варять ріжні буряни та ждуть на якінебудь ягоди. І так аж до нового врожаю. В селах Верховини найбільшою розкішшю на Великдень є пів кільограма старої солонини та пара-дві яєць. Пшеничного хліба люди там ніколи не бачать. Діти там бліді аж прозорі. Багато хворих. На кожному кроці видно страшні познаки деґенерації. На жаль, цю страшну дійсність закривають з політичних причин ті, що обовязані говорити праву.

ЗБОЖЕВОЛІЛА НА ВІСТКУ ПРО СМЕРТЬ СИНА.

У Володимирі Волинськім капітан зі школи підхорунжих запасу артилерії, Бол. Мрувчинський, наїхав автом на ученя приватної ґімназії, 14-літнього Шмуля Штицера, й убив його на місці. На вістку про смерть сина мати вбитого збожеволіла.

ПОКЛИКАЛИ ЖІНКУ ДО ВІЙСЬКА.

Нераз внаслідок помилок, що їх роблять управителі домів, або що повстають внаслідок неточностей механічного описування виказів для військового виділу міської управи, дістають завізвання, щоб ставитися в зголошених справах жінки. Останніми часами дістала, як повідомляє варшавський „Час", завізвання артистка театрів Казимира Польцінетті. Вона мусить тепер урядово доказати, що вона жінка й що не має нічого спільного з обовязком військової служби.

МАЛПА-ШИМПАНЗ НА ВУЛИЦЯХ ЛІВЕРПУЛЮ.

В зоольоґічному городі в Ліверпулі (Англія) проходжувалася по головній алеї, привязана залізним ланцом, малпа-шимпанз. Нараз малпа зірвала ланц і почала втікати. Три особи, що намагалися схопити шимпанза, були поранені й потовчені. Малпа вбігла до недалекого цирку та зранила портієра, що заступив їй дорогу. Опісля шимпанз попав крізь відчинене вікно до бюра, де в кімнаті дирекції попевертав шафи. Урядовці в переполосі втекли. Вкінці, біжучи по дорозі, шимпанз дігнав одного робітника й тяжко його покалічив. Аж нарешті змучивсь і його цілком легко схопили та завели назад до зоольоґічного городу.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТЕР У БОЛГАРІЇ.

Німецький міністер закордонних справ, барон фон Нойрат, у дипльоматичних цілях відвідав Болгарію. Болгарський уряд справив німецькому міністрові велике принятття. Майже всі болгарські часописи помістили статті, що вітають міністра і підкреслюють німецько-болгарську приязнь.

БУДУЮТЬ МОРСЬКИЙ КАНАЛ ЧЕРЕЗ ФРАНЦІЮ.

Справу будови т. зв. каналу двох морей, що получить Атлянтійський океан від Бордо через Тулюзу, Карказон із Середземним морем, знову видвигнула преса. „Лє Пті Журналь" звертає увагу на військове й господарське значіння цього каналу, зазначуючи рівночасно, що будова каналу далаб змогу дати заняття 100,000 робітників у продовж пятьох років. Канал двох морей довжини 450 км. зміг би не тільки у великій мірі скоротити морську дорогу з Атлянтійського океану до Північного моря та з Балтійського моря на Середземне море, але мав би також велике страгічне значіння. Можнаб було пересувати одиниці французької воєнної фльоти з Середземного моря на Атлянтійський океан.

НАРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА.

Найвищий суд у Варшаві розглядав спір між власником каварні й автором музичного твору за нарушення авторського права. Найвищий суд вияснив, що дозвіл, даний автором на передачу його твору в каварні, не дає права власникові каварні відтворювати цей твір на фільмі, хочби метою фільми було тільки реклямування каварні в кіні.

РОДИНА ДОВГОВІЧНИХ.

В селі Ернадзор в Арменії живе довговічне подружжя. Рустан Мамедов має 140 літ, його жінка Саят — 116. Мамедов дуже здоровий. Він цікавиться всім і бере участь у суспільному житті. Останніми часами подружжя Мамедів стрінуло нещастя. Помер їм наймолодший син Юсуп у віці 33 роки. Коли Юсуп прийшов на світ, його батько мав 107 літ, а мати 83.

ЗДОГАДНИЙ НЕБІЖЧИК ВІДНАЙШОВСЯ.

Тому кілька місяців щез у таємничий спосіб книговодець фірми Кордецький, Акц. Спілки в Варшаві, Вл. Шпаковський. Він вийшов рано з бюра й усякий слід за ним щез. Переведена в бюрі провірка виявила брак 20,000 зл. За неесним урядовцем розіслали стежні листи. Другої днини від часу, коли Шпаковський щез, знайшли над Вислою вбрання з документами Шпаковського. Всі повірили, що Шпаковський втопився в ріці. Отже відкликали стежні листи та уморили слідство. Нараз у неділю, 9-го травня, в одному ресторані зчинилася буча між пяними. Інтервенювала поліція, що приарештувала двох авантурників. Виявилося, що один з приарештованих це Вл. Шпаковський. Тепер його замкнули у вязниці.

ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

ЛЬВІВ. — Кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Отто Толишос, помістив довгу статтю у цьому часописі з 11 червня ц. р. про положення словянських народів під Польщею. В тій статті дві третини місця присвячує положенню українців. На початку автор стверджує тяжке життя жидів, росіян, білорусинів і українців з огляду на репресії поляків та з огляду на польський націоналізм. А далі говорить: „Але що натиск родить протинатиск, то зріст польського націоналізму навіває новим життям свідомість національних меншостей". Переходячи до українців, він говорить: „Українці не тільки найбільша національна меншина в Польщі, але також „забута нація" в Европі. Багаті в традицію, історію, культуру, про яку Захід у своїй гордості мало знає, вони не можуть забути, що серед східних словян вони були перші, що в 9 і 10 віці осягнули були свою державність. Українці далі плянують відзискати свою державу, подібно, як це робили поляки в 1914 році. Український національний рух передбачає українську державу, яка простяґаласяб від Карпат по Каспійське море. Вона малаб відповідні природні багатства і населення 50 міліонів людей, з чого самі українці начислялиб 37 міліонів. Далі автор докладно переходить ті орґанізації, що їх створили українці, як Рідна Школа, Просвіта, кооперативи, Луг, та признає українцям більші здібности в орґанізуванні і господарюванні, ніж їх мають поляки".

ВІСІМ СОВЄТСЬКИХ ҐЕНЕРАЛІВ ПІД СУДОМ.

МОСКВА. — Офіційний совєтський комунікат потверджує, що вісім найвищих совєтських ґенералів з маршалом Тухачевським на чолі є арештовані і станули перед воєнним судом у пятницю, 11 червня ц. р. Їм усім закидають саботаж у червоній армії, який прямував до того, щоб ослабити цю армію і на випадок війни стягнути її проґрану. Судити їх будуть відповідно до спеціяльного закону, впровадженого зараз після вбиття Кірова 1934 року, себто відмовлений їм буде апель до вищих властей і засуд буде виконаний впродовж 24 годин. Перепроваджувати розправу буде суддя Ульріх, а прислухуватися буде судовий трибунал, зложений з кількох інших ґенералів, з маршалом Будденим на чолі. Розправу будуть переводити при замкнених дверях. Заяви совєтської преси кажуть, що підсудні вже призналися до вини. В Москві ходять чутки, що підсудні приготовляли в Совєтах військовий переворот.

СТАЛІН ТАЙНО ВИБРАВСЯ НА ПОХОРОН МАТЕРИ.

МОСКВА. — Тут розійшлася чутка, що Сталін виїхав до Тифліса на похорон своєї матери, що пару днів тому померла. Це припущення мешканці Москви роблять на основі того, що Сталін десь зник з Мосвки. Та є також слухи, що він знов поважно занедужав і що навіть до нього спровадили лікарів-спеціялістів з Відня. Віденський часопис „Штунде" потверджує, що до Сталіна виїхав проф. Ганс Епінґер, який нераз їздив до Москви лікувати Сталіна.

СОВЄТСЬКА МОЛОДЬ ТАКОЖ СТАЛА НЕПЕВНА.

ЛЕНІНГРАД. — „Ленінградська Правда" помістила сполохливу статтю про вибори до управ Комсомолу, себто „комітетів совєтської молоді". На думку згаданого часопису, Комсомол треба переорґанузувати до самих основ. Бо тисячі дійсних членів, що формально записані до політичних шкіл, цілими роками до тих шкіл не ходять. А тимчасом „попівська робота" постійно скріпляється. Між іншим в одній з фабрик ім. Льопса постійно кружляє серед робітників біблія і образці святих, а в фабриці „Скороход" 380 комсомольців явно домагаються свободи виконування релігійної практики.

СОВЄТСЬКІ „ДОСЯГНЕННЯ".

МОСКВА. — Поміщуючи бундючні статті, що в черговій пятилітці совєтська індустрія мусить здігнати і перегнати Америку, совєтський часопис „За Індустріялізацію" пише також таке: В Уфі побудовано фабрику коштом 100 міліонів рублів. Від 1934 року вона повинна була за пляном виконувати 70 тисяч моторів річно. А виконала так: у 1934 році ані одного; в 1935 пять моторів, а в 1936—32.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛІКАРІ Й НАРОДНЄ ЗДОРОВЛЯ

У місті Атлентик Ситі, Ню Джерзі, зібралася річна конвенція Американського Медичного Союзу й зараз першого дня взялася розглядати резолюції, котрі відбилися голосним відгуком по всьому краю. Знаходили деякий відгук подібні конвенції й попередніх років, бо на кожній такій конвенції виступають лікарі з рефератами про ріжні лікарські вікриття, одначе ще ніколи відгук не захопив був таких широких кол. Причина цього в тому, що цьогорічна лікарська конвенція порушила справи, що дотикають найширші круги населення краю.

Поручила саме конвенція питання відношення лікаря до пацієнта. Як звісно, в Америці досі це відношення опиралося на чисто приватних основах. Лікар це був наче приватний підприємець; він давав обслугу, за котру йому належалася від хорого нагорода. Ця нагорода залежала від угоди, виразної або мовчаливої. Звичайно лікар самий установляв собі ціну, а хорий, що вважав цю заплату зависокою, міг собі потім іти до іншого лікаря. Як звичайно, конкуренція між лікарями вдержувала цю заплату на певній висоті. Незаможні, котрих не стати на таку заплату, шукали безплатної лікарської помочі в шпиталях, котрі були удержувані жертвами приватних добродіїв.

Депресія зробила в цій організації медичної помочі великі виломи. Багачі почали жертвувати на шпиталі щораз менше, а тимчасом до шпиталів зголошувалося по безплатну поміч багато більше людей. Хорі заставляли лікарів ждати на заплату, котра часто зовсім пропадала. Лікарі були примушені уділяти лікарської помочі запівдармо або зовсім задармо. Багато людей, що болюче потребували лікарської помочі, мусіли обходитися без неї. Терпіли лікарі й терпіло громадянство. Час не приносив ніякої полекші; навпаки, будучність грозила поважними небезпеками і лікарям і цілому громадянству.

Це згодом заставило думаючі круги громадянства шукати якоїсь заради. Ціли, котрі треба досягнути, ясні. Треба переорганізувати лікарську поміч так, щоб і незаможні, котрих число росте, могли дістати вразі потреби лікарську поміч та щоб тягар лікарської помочі не падав на плечі лікарів, котрі часто цих тягарів нести не можуть. Коли ні приватні хорі ні лікарі не можуть нести тягарів свого лікування, ці тягарі мусить перебрати на себе в якійсь формі громадянство. Щоб це було можливе, громадянство мусить признати здоровля людей за свою спільну, громадську справу, а признавши це, зробити такі постанови, щоб тягарі за поміч приватним людям спадали на суспільність лиш тоді, як приватні люди справді не можуть поносити тягарів свого лікування. Треба знайти золоту середину, котра захоронялаб інтереси незаможних хорих, громадянства і лікарської професії. Які форми вона прибере, покищо не знаємо, але на наших очах уже відбувається справжня революція у відношенню суспільности до здоровля людей.

ВІД ГЛУХОЇ ПРОВІНЦІЇ ДО ІМПЕРІЇ

II.

В світі все має свій початок і свій кінець. Мала свій початок — рік тому — італійська імперія, а от прийшов кінець трьохденному святкуванню її перших роковин. Кожне свято вже тим гарне, що воно свято. Але свято, що тягнеться три дні, трохи таки задовге свято. Особливо, коли ви приймете на увагу, що дістатися до каварні або до театру дуже трудно, до кінематографу неможливо, а до трамваю чи автобусу просто таки нерозважно, — такий по всіх усюдах натовп, така бісова тіснота. Як же тут святкувати, коли бачиш себе примушеним зрештою сидіти вдома! Оповідають про одного незрівноваженого римлянина, що, не знаходячи жадного вільного стільця в знайомій йому каварні, гримнув нетерпляче на прислугувача: — „Якщо у вас так завжди буде повно, то до вас більш ніхто ходити не буде..." І розлючений пішов додому. В становищі цього римлянина опинилися десятки інших римлян.. І тому, коли нарешті сьогодні ранішні часописі принесли сповіщення, що свята закінчені, і що від двірця почали відходити — що десять хвилин — спеціяльні потяги, переповнені святковими „імперіяльними" відвідувачами, кожний справжній римлянин відітхнув з почуттям задоволення.

А проте свято було дійсно гарне. Парада на „шляху імперії (де прийшлося пектись під сонцем пять довгих годин, бо хоч сама церемонія почалася в девятій з половиною ранку, а закінчилася в 12 з половиною, то запрошені глядачі почали заповнювати трибуни вже від пятої години ранку, а ті, що приходили пізніше, не мали більше місця) випала на славу. Бо крім звичайних військових частин піхоти, кінноти і гарматчиків у ній взяло участь більш як 10 тисяч кольоніяльних чорних військ, у незвичайно гарних кольористих убраннях. Це мабуть уперше від часів старого імператорського Риму справжні африканські війська, чорні і чоколядові, еритрейські, сомалійські й етіопські піші, на конях і на верблюдах, у такій скількості і з таким диким, чисто африканським ентузіязмом, приплясуючи і вимахуючи рушницями, шаблями та кинджалами, дефілювали вулицями Вічного Міста. Цікаво було бачити, як білі італійські старшини гнали свої маленькі коні (що нагадують наших карпатських „гуцуликів"), а чорні вояки бігли за ними піші, ніби без жадного зусилля то тримаючися ззаду на деякій віддалі, то нараз випереджаючи ці коні, удаючи напад і боротьбу.

Особливе враження робив великий відділ арабів на верблюдах, що біг слідом за чорною кіннотою. Тимчасом, як кіннота наповняла повітря галасом своїх їздців, що в той спосіб піддавали духа собі й своїм коням, та тупотінням підкованих ніг по брукованій вулиці, відділ верблюдів проплив ніби казкові примари. Великі звірята бігли з такою легкістю, витягаючи вперед довгі голови, ступали на твердий камінь так мягко, що, заплющивши очі, можна було подумати, що парада вже скінчилась і що на шляху нема більш нікого. Але вони бігли і бігли, пустельні красуні. Бо в дійсності отак на бігу вони були прегарні, і звичайна їх бридкість, що так разить, коли ви бачите одного чи кількох верблюдів у спокійному стані, в цій масі легких і швидких бігунів перетворювалася в чар фантастичної казки.

Натовп кількасот тисяч глядачів ентузіястично плескав, не вважаючи на втому кількагодинного чекання під палким сонцем, а дуче, зявившись (після паради) на бальконі Венеціянської палати, що виходить на Форум Імперії, запитував: „Чому ви хочете, щоб я говорив? Хіба те, що ви бачили, не промовляє само за себе? То знайте, що те, що ви побачите завтра (цебто в будучності), буде ще красномовніше".

А проте, не вважаючи на чисто военний „імперіялістичний" характер свята і всіх урочистостей, що його супроводили, Мусоліні був дуже стриманий у своїй промові, зверненій до народу: „Святкування перших роковин нової римської імперії відбувається при заслуженій законній гордості і повній радості народу, під потрійним добровісним знаком слави, потужности й миру. Миру для нас і для всіх, якщо ті всі його захотять, і якщо прислухаються до осторроги, що здіймається з глибокої свідомости й душі народу; і для нас, бо ми хочемо закінчити в африканській землі тисячлітню італійську місію праці й цивілізації". „Миру для всіх, якщо його захотять і прислухаються..."

Але чи захотять?

Шукаючи на те, відповіди, зазначім, що перші роковини італійської імперії святковано в той час, коли в Лондоні відбувалася коронація нового англійського короля. Отже саме від дня цього свята, як ми довідалися, всі англійські часописи (за винятком трьох) заборонено в Італії, а всіх італійських кореспондентів відкликано з Англії, на знак протесту проти часописної кампанії, що останніми часами розвинулася в Англії проти Італії. Дійшло якщо не до дипльоматичного, то в усякому разі до пресового розриву зносин. І то саме в такий важливий і цікавий момент, як коронація англійського короля. Можна бути певним, що про цю коронацію в італійській пресі не зявиться тепер ані один рядок. І тому, що в цій коронації бере участь, як запрошений гість, бувший етіопський негус, що для Англії фіґурує все ще як етіопський імператор. Певна річ, що тому також і англійське дипльоматичне представництво не взяло жадної участи в святкуванні роковин першої імперії. Трибуна дипльоматичного корпусу на параді знаходилася поруч з трибуною закордонної преси, і Ваш кореспондент мав добру нагоду спостерігати, хто саме і в який спосіб брав участь у святкуванні імперії. Були присутні ін корпоре всі ті, що вже визнали імперію: посольства Німеччини, Австрії, Угорщини, Швайцарії, Югославії, Польщі та багатьох південно - американських держав. Були присутні деякі посольства з тих, що ще не визнали, але певно визнають, як Литва, Естонія, Латвія і т. д. Світили своєю відсутністю Франція, Совети й Англія. І це дає багато до думання.

Евген Онацький,
Рим.

Молодий студент-правник вичитав в оголошенні, що фірма прийме практиканта. Зайшов туди та спитався, скільки будуть платити йому, як його приймуть.

— Перших три місяці не будете діставати нічого, по трьох місяцях будемо вам платити по сімдесять долярів місячно.

— То добре, я зголошуся за три місяці.

З НАРАД МІЖНАРОДНЬОГО БЮРА ПРАЦІ

На днях відбуваються в Женеві наради Міжнароднього Бюра Праці, в яких беруть участь не тільки представники праці, але також представники капіталу. Завданням цього Бюра є з одного боку добиватися, щоб по всіх краях заіснували бодай приблизно подібні умовини продукції, в яких булаб можлива пристойна конкуренція між продуцентами, а з другого боку, щоб для робітників добиватися піднесення рівня життя, підвишки заробітніх платень та приблизно однакових умовин праці.

Головною причиною зросту економічного націоналізму і самовистарчальности є якраз це, що в ріжних краях світу існують ріжні умовини праці і продукції і через те не можна всіх країв поставити під одні і ті самі економічні мірила. В краях, де робітникові платять менше і він мусить працювати довші години, є також і продукти дешевші. Такі краї можуть легко конкурувати з тими краями, в яких платять робітникові добре і де він не працює довгі години. Продукти перших країв заливають ринки тих країв, у яких робітники є добре плачені, і через це викликають у тих других безробіття. Щоб охоронити себе від цеї конкуренції чужих дешевих продуктів, ті другі краї мусять уводити високі мита і в той спосіб започаткувати економічний націоналізм. Останні наради Бюра Праці ще раз наглядно вказують, що того процесу в нинішних часах впрост неможливо спинити, ні його обійти. Бо тяжко добитися від усіх країв, щоб вони бодай приблизно продукували і працювали в однакових умовинах. Кожний край має свої власні клопоти і він не хоче числитися з потребами іншого краю. Наприклад представники американського ткацького промислу доказували, що треба конче добитися по всіх краях вкорочення годин праці в тому промислі до 40 годин на тиждень. Вони говорили, що фактично 40-годинний тиждень в Америці вже існує від чотирьох літ і те саме мусять завести в себе інші народи. Та тут виступив представник британського ткцького промислу і в рішучих словах заявив, що британський ткацький промисл ніколи не згодиться на 40-годинний тиждень, бо це буде означати руїну британського промислу. Подібне заявляли також інші представники.

Причини такої британської заяви є очевидні. Велика Британія мусить конкурувати з ткацьким японським промислом, якого викінчені продукти дуже дешеві. Бо в Японії робітники ще дешевше працюють, ніж у Великій Британії, а також працюють дуже довгі години. Вони працюють по 1[illegible] до 14 годин на день за платню від 50 центів до одного доляра. Очевидно, маючи в себе таку дешеву працю, японським продуцентам є далеко лекше конкурувати і побивати британських чи американських продуцентів. Щоб витримати з ними конкуренцію, Велика Британія, яка має, чи радше мала донедавна, великі ринки збуту в Китаю і на Далекому Сході, не може ніяк обнижати годин праці у своєму промислі, ні не може підносити платні своїм робітникам.

Японія на своє оправдання має те, що внаслідок розбудови промислу майже в кожній країні вона мусить напружувати всі свої сили, щоб запевнити своїм фабрикам заграничний відбір. Чужі ринки є для Японії питанням життя, або смерти. Бо японські острови, на яких живе шістьдесять кілька міліонів людей, є зовсім перенаселені. Своїм виглядом ці острови є дуже гарні. Але щодо економічної продукції, то вони мало що вартні. Лиш одна пята частина надається до управи, а решта це вульканічні, гористо-скелисті терени. Коли японський експорт скорчиться, японці не будуть мати належної готівки купити собі харчів за границею і стануть перед голодовою смертю.

Подібна ситуація вигринула, коли прийшло до дискусії над хемічним промислом.

Арґументи всіх тих держав, очевидно, мають глибокі підстави. Та не про те тут іде. Иде про підкреслення, що всі краї мають свої відмінні економічні інтереси, мають своєрідні умовини, серед яких їм приходиться здобувати для себе „місце під сонцем". З цього „сонця" ні один нарід не хоче добровільно резиґнувати. А через те економічна боротьба мусить продовжуватися, кожний нарід мусить шукати способів, щоб з одного боку захопити якнайбільше чужих ринків, а з другого, щоб своє економічне життя зробити якнайбільш незалежним від заграниці. Одним словом, кожний край, чи хоче цього чи ні, мусить у теперішнім часі ступати шляхом економічного націоналізму.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

На памятник М. Шашкевича. — Між проголошеними в ч. 132 „Свободи" жертводавцями має бути: Антін Гарасим, Філядельфія, Па., $2.

Антін Чехов.

РАСОВИЙ ПЕС

Поручник Дубів, загорілий вояк, не першої молодости, й молодий доброволець Кнапс сиділи при столі та попивали коняк.

— Знаменитий пес! — говорив Дубів, показуючи Кнапсові свою собаку Мілку. — Гарний пес! Гляньте тільки на його морду! Золото не морда! На аматора можна би за саму морду дати двіста карбованців! Не вірите? Коли так, то зовсім не розумієтеся на псах..

— Розуміюся трохи, одначе...

— Таж це сетер, сетер анґлійської чистої крови! Стоїть як мур, а нюх... а вітер! Незрівняний вітер! Чи ви знаєте, скільки я дав за Мілку, як іще була щенятем? Сто карбованців! Добра псина! Мілка, ходи тут, шельмо одна, ходи тут! Моя псино, моє дороге сотворіння, ходи тут, покажи морду!

Дубів притягнув до себе Мілку й поцілував її між вуха. В очах сльози йому закрутилися.

— Я нікому не віддав би тебе... шельмо одна... стара кокетко! Любиш мене, Мілко? Правда, що любиш мене?... Геть забирайтеся! — скрикнув нараз поручник: — З брудними ногами вилазить на одяг! Так, пане Кнапс, цілу сотку дав я за щеня. Варто було. Шкода лише, що не маю часу на полювання! Марнується пес без праці, талант сходить нінащо... Тому я хотів би його продати... Що, позвольте собі, пане Кнапс на такий видаток! До смерти будете мені вдячні! Гм, а як не маєте грошей, то можу вам опустити за половину ціни, по знайомості! Візьміть собі пса за пятьдесять карбованців! Хоч Бог свідком, що це розбій на гладкій дорозі!

— Ні, любий пане..., — зітхнув Кнапс. — Що інше, якби ваша Мілка була мужеського роду. Тоді хто зна, може я дав би намовитися.

— Якжеж це? Мілка не є мужеського роду? — здивувався поручник.

— Пане Кнапс, що з вами? Мілка не є... мужеського роду?! Ха-ха-ха! То може на вашу думку, це сука? Сука? Ха, ха, ха... Цікавий оказ! Ще не навчився відріжнювати суки від пса!...

— Говорите таке, начеб я мав два роки, або був сліпий на обоє очей... — образився Кнапс. — Самособою, що сука!

— Гм, то ви ще готові переконувати, що я дівчина! Ах, пане Кнапс, пане Кнапс! Ви техніку скінчили, а не розумієтеся на таких річах! Ні, добродію, це справжній пес, самець чистої крови. Мілка, не є мужеського роду! Ха-ха-ха!...

— Даруйте, чи ви маєте мене за дурня, чи що? Жартуєте з мене?!

— Гм, як ні, то ні, до сто чортів!... Не купуйте.. Нічого не поможе ця балаканина! Ви ще готові доказувати, що пес має ззаду не хвіст, лише ногу.. Ні, то ні. Таж я хотів зробити вам прислугу, не кому іншому. Вахрамеїв, дай-но ще коняку!

Чура поставив фляшку на столі. Товариші налили собі по склянці та потонули в задумі. Якої пів години не говорили нічого.

— А зрештою, колиб це навіть не був пес, лише сука — перший озвався поручник, вдивляючися сумовито у фляшку. — Щож це за дивниця! Таж для вас це булоб іще ліпше. Буде мати щенята, а треба взяти під увагу, що за кожне щеня можна дістати двацять-пять карбованців... Аматорів матимете доволі. Не розумію, чому ви лише псів любите? Годі сумніватися, що суки варт більше. Гарний пол спокійніший і більше привязується.. Та коли ви вже так боїтеся гарного полу, то беріть собі суку за двацять пять, що там!...

— Ні, добродію... Не дам ні шеляга... Поперше не маю охоти, а по друге, не маю грошей.

— Так треба було говорити відразу. Мілка, марш геть!

Чура подав яєшницю. Приятелі забралися до неї та мовчки випорожнили сковороду.

— Раз хлопець із вас, пане Кнапс... — сказав поручник втираючи уста. — Прикро булоб мені пустити вас так без нічого! Знаєте що? Беріть суку даром!

— А щож я пічну з нею, приятелю?! — відповів Кнапс, зітхаючи. — Тай хто міг би в мене опікуватися нею?

— Як ні, то ні... бодай би ви скисли! Як не треба, то не треба... Ви куди? Таж сидіть!

Кнапс устав, витягнувся та сягнув по шапку.

— Пора вже додому... Треба забиратися... — сказав, позіхаючи.

— То заждіть, я вас відпроваджу.

Дубів і Кнапс зодяглися і вийшли на вулицю. Яких сто кроків ішли мовчки.

— А чи не знаєте ви часом кого, хто схотів би взяти пса до себе? — почав поручник. — Може знайшовся би хто такий? Самі признаєте, що сука нічого собі, доброї раси, так щож... коли мені треба її як діри в мості!

— Не, знаю, хто схотів би... Мало тут маю знайомих..

Аж до самої Кнапсової хати товариші не промовили ні слова більше. Щойно як Кнапс на прощання подав руку поручникові й відчинив хвіртку, Дубів відкашельнув і спитав якимсь непевним голосом:

— Не знаєте часом, чи тутешні живодери приймають псів?

— Хіба приймають... Хоч напевно не можу вам сказати.

— Пішлю завтра Вахрамеєва з сукою... Чотр бери її, хай обідруть її зі шкіри.... Осоружне сотворіння! Не досить, що засмроджує кути, а ще вчора на додаток схопила в кухні все мясо, ненажера!... Коби бодай мала який гідний родовід, а то звичайна, погана собака... Добраніч!

До побачення! — сказав Кнапс.

Хвіртка зачинилася з лоскотом і поручник остався сам.

„БАНДА ДОБРОЧИНЦІВ".

Бандою називаємо звичайно гурток злочинців, або людей із підозрілим минулим. Одначе життя доказує на кожному кроці, що нема правила без виїмків. Анґлія має „банду", яка зовсім не є бандою в нашому розумінні, а є бандою доброчинців. Називається вона бандою Ферґісона або товариства анонімних доброчинців. Її члени мають незлий гумор і дотеп. Недавно якийсь замаскований „бандит" вручив в імені свого товариства скарбникові опіки над безробітними завинену подовгасту пачку. Не була це петарда, як заляканий скарбник надіявся, але циґаро, завинене 100-фунтовим банкнотом.

Анонімні доброчинці вживають найдивніших способів, щоб звернути увагу на діяльність добродійних товариств.

Америка дивиться завидним оком на ці анґлійські банди і рада булаб усіх своїх ґенґстерів записати до доброчинних банд.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

СМЕРТЬ І СЕНЗАЦІЯ.

Навіть вістки про бійки в сталевому страйку зійшли о-ноді на другий плян, як з Голивуду прийшла вістка про смерть фільмової артистки Джін Гарлов.

Чому саме це сталося? Кажуть: сензація! Та чи це справу пояснює? Чи це подає причину? В чому саме смерть акторки є сензаційною? Адже не вмерла вона від злочинної руки. Не впала жертвою дивного випадку. Є дещо небуденне в смерти молодої людини, що вибилася на вершок матеріяльного успіху, але в цьому нема ще нічого такого, що викидалоб важні суспільні справи на другий плян. Отже в чому сензаційність вістки?

Хіба признати слушність одному американському фейлетоністові, що цю жалобу, з якою деякі газети накинулися на смерть Джін Гарлов, можна пояснити хіба одним: що смерть її дає їм нагоду помістити масу фотографій майже зовсім голої жінки.

РЕДАКТОРИ, ЧИ ЧИТАЧІ?

Цей самий газетяр каже, що становище, яке американські газети заняли до смерти Джін Гарлов, розкриває американське газетярство.

Він дуже під цим, що їх трактування цеї вістки показує, що американське газетярство стануло на низькому моральному рівні.

Можливо, одначе чи винуваті тут самі газетярі? Чи взялисяб газети містити сотки знимок напів голої акторки, якби серед читачів цих газет не було жадоби до таких фотографій?

ЧОМУ ТАКА ЖАДОБА ДО НАГОТИ?

Цікаво булоб розслідити, чому саме в читачів американських газет є така жадоба дивитися на фотографії голих чи напів голих жінок.

Замітно, наприклад, що люди, яких називаємо дикунами, такої цікавости зовсім не проявляють.

Одначе в тих людей нема теж спеціяльної кампанії при вихованню дитини за закривання наготи, як це є в так званих цивілізованих народів.

Невже ця жадоба дивитися на наготу це наслідок здушення цеї цікавости про тіло?

ФІЛЬМОВІ ЗІРКИ Й АКТОРКИ.

Є ще одна цікава сторона в справі смерти Джін Гарлов, а саме: якби Джін Гарлов не була фільмовою зіркою, то певно її смерть не викликалаб ніякого враження.

У цій справі найцікавіше питання таке: через що саме стала Джін Гарлов фільмовою зіркою? Кожний з нас хоче на це питання відповісти відразу: „Та очевидно через те, що вона добра акторка".

Одначе ця відповідь не є слушна, бо Джін Гарлов доброю акторкою не була, як не були й не є ними багато інших фільмових зірок, що стали геройками нашого часу.

ЗВІДКИ ФІЛЬМОВІ ЗІРКИ?

Кілька літ тому відома американська письменниця Рут Соков зробила була розслід саме цього питання: чому треба приписати велику популярність фільмових акторів і акторок?

Вона показала там, що популярна колись Мейрі Пикфорд це зовсім інакша людина, ніж геройка трохи пізнішого часу, Кляра Бов; і інакша від Грети Ґарбо; і від Марлини Дітріх; і від Джовн Крофорд; і від Катерини Гепберн; і від Мирни Лой; і від Дженет Гейнор; і від Джін Гарлов.

До цікавих висновків приходить Рут Соков. Каже, наприклад, що Мейрі Пикфорд це безпомічна дитина; що Кляра Бов представляє собою тип смоткиня (по американськи „флепер"), що пробуджується до тайн полового життя; що Грета Ґарбо це тип жінки, що здушила в собі жіночість, за дивившися в свою красу. Дженет Гейнор це ще одна спроба воскресити ідеал Мейрі Пикфорд, а Джін Гарлов це відігритий ідеал Кляри Бов.

ЯКИЙ ВАШ ІДЕАЛ ФІЛЬМОВОЇ ЗІРКИ?

Рут Соков каже, що всі ці фільмові зірки були популярними одна за одною в такому порядку, що їх наслідство представляє собою ступні розвою американської публики на дорозі від дітвацтва до дозрілости.

Як американська публика була дітвацька, то її ідеалом була дитиняча Мейрі Пикфорд. Як публика трохи дозріла, на зміну Мейрі Пикфорд прийшла трохи своїм умом старша Кляра Бов. Ще пізніше прийшла Грета Ґарбо й інші. На її думку, американська публика ще й нині не дозріла, ще й нині не любить жінки в повному розумінню цього слова, себто жінки, що розуміє свою функцію в житті і її якнайкраще виповняє. Але вона вже зробила значні поступи до цеї мети.

Ці думки підсувають кожному з нас особисте питання: котра фільмова зірка є для нас ідеалом жінки? Яка жінка нам подобається: чи напівдитина? Чи жінка - смоткиня? Чи жінка, що вдає, що вона всі розуми поїла? Чи жінка, що вже з усіх печей хліб їла й знає, що вони всі недобрі?

Відповідаючи на такі питання, всяка людина рисує свій характер, без огляду на те, чи це чоловік, чи жінка.

З ЧУЖОГО НЕЩАСТЯ АЖ ЗАНИМІВ.

Зприводу смерти Джін Гарлов висказувалися ріжні фільмові продуценти, письменники, актори, критики. Коли газетярі запиталися відомого фільмового актора Кларка Гейбела, що він скаже з цього приводу, він заявив: „Я так глибоко вражений цею вісткою, що аж не можу нічого сказати".

За ці слова Кларка Ґейбела треба поставити попри того українського старця, що то став заводити: „Ах, який я нещасний. Бідна з мене сиріт-ка. Що я тепер буду самий у світі робити?"

„Чогож ви так плачете? Що сталося?" — питалися його.

„Та батько мені помер. Ох, лишечко. Самого мене оставив".

„А скільки йому було років?"

„Ох, лишенько, 86".

„А вам скільки?"

„Мені? 63. Ох, я бідна сирітка".

СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІМ

(Згадка з нагоди 750-літнього ювилею).

Слово — памятка українська.

Українська поезія взагалі, зокрема старо-українська справедливо пишеться чудовою поемою про похід сіверського князя Ігоря на половців. Це перлина не лиш нашої, але й світової поезії. Захоплюються нею й свої, й чужі. Викликала вона досі величезну літературу ріжними мовами, більш, ніж котра інша словянська памятка. Всі культурні народи можуть похвалитися перекладами нашої поеми, деякі навіть кількома, а наші найближчі сусіди, білорусини та москалі, — конче, хоч і безуспішно, намагаються присвоїти її своєму письменству. Особливо останні радіб вирвати з українських рук такий важний політичний атут („козир"). Адже признати українськість поеми — це признати самобутність та стародавність української літератури, яку москалі в найкращому випадку хотілиб бачити причіпкою до своєї „великої руской" літератури, регіональною її відміною, що почалася нібито щойно „Енеїдою" Котляревського. А окремішність літератури велить у консеквенції припустити й окремішність усього життя, цілого укладу, побуту, звичаїв, — аж до відмінного ладу політичного. Жонглюючи назвою „рускій", могли москалі анектувати собі цілу нашу стару князівську бувальщину — політичну й культурну. А ми — українці, — правдиві спадкоємці князівської Руси-України ставали якимись безбатченками, Іванами без роду, без племени, без традицій. Так навіть і вчили колись по російських школах, що „малоросійська" мова — це мішанина російської й польської, а нарід — мішанина збігців із Польщі та Росії... „Народ — бастард", як висловився був один наш політик підчас світової війни". Та поки український рух був кволий і не зраджував політичних аспірацій, доти московські вчені самі зголошувалися, щоб „Слово" й мовою й духом своїм є памятка північно, а не північно-руська, чи то пак малоруська, себто українська. Згодом, коли українська свідомість зросла й поширилася, москалі радніші були заперечити українське походження „Слова", зробити автора її бодай „общерусом", тільки не українцем.

Ось тепер, з нагоди 750-ліття славної поеми москалі всіх мастей — червоні й білі — заговорили про неї як про памятку „русскую", памятку, мовляв, російської літератури.

В СССР підносити тепер український характер „Слова" — це „націоналістичний ухил", „контрреволюція" й „шовінізм". Біла еміграція теж розписується про „російську" поему та пробує дурити й чужинців. Але марна це річ! „Слова" ніхто не в силі відібрати українському народові. Кожний, хто почне студіювати його, бачить, що це витвір українського Півдня, — зміст її — подія з української історії; автор — дружинник і прихильник київського князя, щирий, сказавши по теперішньому, „український патріот"; поема його тісно связана з іншими памятками нашої старої князівської держави — літописами, перекладами світськими, воєнно-пригодницькими повістями та оригінальними піснями, збереженими в літописах. Це своєрідна лицарська поема, вицвіт нашої культури, споріднеої з одного боку з Византією, а з другого з Заходом; твір високоосвіченого автора, що сполучував книжну начитаність із рідною народною творчістю. Без знання української історії, української мови й української народньої поезії — колядок, голосінь, дум і пісень годі зрозуміти велику памятку 12-го віку.

Це говорять не тільки українські вчені, але й чужинці признають це, повторяю, навіть москалі. Вже незабаром по виданні „Слова" російський дослідник Калайдович (1812 р.) підніс, що мова поеми нагадує українську, отже творець її „належав до теперішньої Малоросії". Двацять літ пізніше ствердив це другий російський учений, Полевой (1830 та 1839.). Після праці українця Максимовича якийсь час у російській літературі й загально було принято трактувати „Слово", як памятку українського походження. Навіть такий ворог Шевченка й самостійної української літератури, як відомий російський критик Белінський висловлювався в цьому дусі, а за цим цілий ряд визначних російських учених стояв на такому самому становищі. Годі їх тут вичисляти; досить сказати, що українську стихію „Слова" підніс оце зовсім недавно й такий солідний російський дослідник, як проф. Ляцкий у своїй розвідці про поему, виданій 1914. р. Словянським Інститутом у Празі. Проте ширший російський загал скреготче зубами з досади, чуючи такі твердження та вперто гіпнотизує себе, що це памятка таки „русска", хоч її український характер підносять навіть зовсім незаінтересовані політично сторонні дослідники справи чужинці (Абіхт, Брікнер, Ягіч та ін.).

Оце зазіхання наших сусідів на „Слово" ще яскравіше підчеркує його велику літературну вагу. Отож у 750-літній ювилей славної поеми, цієї української „Пісні про Роланда", слід подбати, щоб українське громадянство, зокрема наша молодь відновили її в своїй памяті. Це лектура стількиж високо-мистецька, як і високо-патріотична. — („Новий Час").

Вол. Дорошенко.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО (Борнсайд), ІЛЛ. Повідомляємо членів Тов. ім. Т. Шевченка, від. 176, що звичайні збори відбудуться 14. червня, точно в годині 7-мій ввечір, в гали церковній. Обовязком всіх членів є прийти на збори, бо буде справоздання конвенційне. Довгуючі члени мають вирівняти свій довг, бо всі вкладки мають бути заплачені найдальше до 20. червня. Памятайте члени, що секретар не буде ходити на хатах за вкладками; ви маєте статут, в якім сказано, що гроші мають бути вислані до гол. канцелярії до 25-го кожного місяця, а ви платите аж по 25-тім і тому секретар спізнює висилку, бо ходить по хатах 5 днів. Тому платіть вкладки і не нарікайте на уряд, як побачите в часописі, що ви є суспендовані. — Йосиф Скочипець, предс.; Петро Бабяк, секр.-кас.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

СТ. ЛУИС, МО.

На Рідну Школу.

Громадяни Михайло і Марія Дмитришини обходили дня 6. травня 1937 р. ювилей свого 25-літнього подружжя.

З цеї нагоди влаштовано для них несподівану гостину, на яку зійшлася їх родина і приятелі.

Коло столу засіли гості разом з ювилятами й весело забавлялись. Гром. С. Волянський забрав голос і в імені всіх гостей зложив щирі побажання ювилятам.

Ювиляти подякували всім присутним за їх побажання, а також усім тим, що занимались гостиною.

При кінці обіду забрав слово гром. М. Кульчицький і представив гостям теперішній стан Рідної Школи.

Бесідник згадав про те, як ворог нищить наші школи та не дає нашим дітям навіть говорити українською мовою. Коли ми тут гарно забавляємося, то на нашій землі бідні діти не мають за що книжки, ні олівця купити, тому ми повинні зложити наші жертви на Рідну Школу.

Жертву зложили: по $1: ювиляти Михайло і Марія Дмитришини, М. Кульчицький, С. Волянський, Розалія Волянська, Катерина Андибир; по 50 ц.: Анна Громоцька, Катерина Гардигайло, Текля Хрунь, Юлія Хомик, Анна Паращак, Юлія Козак, Катерина Любчин, Софія Гарлиць, Софія Паращак, Параскевія Паращак, Параня Щупляк, Текля Лесь; по 25 ц.: Катерина Волянська, Марія Гресько. — Разом усіх грошей зібрано $12.50, які вислано до Обєднання на призначену ціль.

Гість.

ТОНТОН, МАСС.

На визвольну боротьбу.

Члени тов. ім. Т. Шевченка, від. 122 У. Н. Союзу, зійшлися до своєї домівки дня 9-го травня ц. р. на спільне свячене і при веселій забаві не забули за Рідний Край та на поклик Х. Салати зложили жертви на визвольну боротьбу. Жертвували по $1: Є. Проніцький, М. Проніцький, М. Семеген, М. Сусол і К. Сідзінський; по 50 ц.: І. Давидчук, С. Шура, Х. Салата, М. Заверуха й В. Маршалок; по 25 ц.: В. Туркало й В. Проніцький. Зібрано разом $8. Гроші вислано до краю через Обєднання.

Ілля Давидчук.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

На політичних вязнів.

Дня 8. травня тов. ім. Ольги Кобилянської, від. 48 Союзу Українок, улаштувало спільне свячене при українській громаді в Найставн, Па. По посвяченні о. Д. Греськів згадав про наші звичаї на рідних землях, а предсідниця товариства, пані Романюк, привитала гостей, зложила їм щирі побажання та покликала на тостмайстра гром. С. Слободяна. В часі забави гості забирали слово та висказували свої думки про ріжні громадські справи. І так, пані Лотоцька говорила про діяльність Союзу Українок, а пані Бойко пригадала приявним, скільки то наших найкращих синів сидять тепер та мучаться по ворожих тюрмах. Опісля пані Бабяк і пані Філіпкевич занялися збіркою на політичних вязнів, яка принесла $17.44. Жертви зложили: о. Греськів, С. Слободян, М. Максимів, пані Максимів, О. Лотоцька і С. Бабяк по $1; пані Пашук і Бойко по 50 ц. Решту зібрано дрібними датками та вислано $17.44 через Обєднання.

За уряд: П. Романюк, предс. М. Бабяк, секр.; К. Слободян, касієр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

На інвалідів і визвольну боротьбу.

Дня 16. травня ц. р. українська громада спільно з жіночим товариством ім. Ольги Басарабової при вул. 23-тій і Бравн уладжували свячене, на котре зійшлося багато гостей. Святочну церемонію довершили о. Д. Греськів і гром. В. Коцюбинський. Всі гості засіли до столів, як одна українська родина. Забавлялися гарно й весело. Вони не забули і за наших братів у Старім Краю.

Предсідниця жіночого тов. ім. Ольги Басарабової, пані Марія Горохівська, промовила до гостей пару слів і попросила жертви на інвалідів і визвольну боротьбу. Збіркою занялися пані Мелянія Мила й панна Катерина Гораль.

Жертву зложили: А. Горохівський, І. Зубик, В. Граб, Ю. Коник, В. Гнида, А. Депутат, М. Черкас, П. Гораль, В. Бродай, Є. Рожак, А. Опир, І. Мельничук, Р. Личак, О. Чайковська, М. Городицька, А. Коник, С. Пунда, Г. Григорчук, М. Гелета, С. Захарчук, К. Шпикула й Г. Ґонта по $1; Т. Креденсор, І. Венгринюк, М. Галчук, І. Галчук, П. Романів, М. Угорчак, Т. Філіпчук, К. Гораль і М. Мила по 50 ц.; Є. Гнида 55 ц.; А. Слободян 75 ц. Решту зібрано дрібними датками, а разом збірка виносила $32.50. Ту збірку призначено по половині на визвольну боротьбу й інвалідів, та вислано через Обєднання на призначені цілі.

Меланія Мила.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Націоналістичні Дні.

Націоналістичні Дні, що їх уладжують відділи ОДВУ, часто на спілку з іншими організаціями, входять у традицію нашого громадського життя в Злучених Державах Америки. Що року наші українці в кожному стейті, де існує ОДВУ, в часі літнього сезону стараються зазначити свої повинности супроти рідного краю і визвольної боротьби шляхом Націоналістичних Днів.

Ті дні до певної міри відповідають тим святам, здвигам і фестинам, що їх у рідному краю влаштовують українські громадяни. Вони мають за завдання відсвіжити наші національні почування, скріпити наш нарід морально, навіяти його новою вірою в нашу збірну силу та защепити того самого духа молодшим поколінням.

Наше громадське життя ми взоруємо на громадськім житті старого краю. Тільки з огляду на відмінні відносини в Америці ці наші здвиги і національні свята приймають тут деколи трохи відмінну форму. Одначе зміст лишається той самий. Бо всіх нас вяже одна і та сама ідея, а саме, визволення українського народу з неволі і створення своєї власної держави! Всі ми живемо великим бажанням кращої долі свому народові.

Цього року окружна управа ОДВУ в Ню Йорку знову влаштовує Націоналістичний Здвиг, 13 червня ц. р., в Белведер Парку, в Асторії. Минулорічний здвиг, який вона справляла в тому самому місці, пройшов з великим успіхом. Ініціятори цьогорічного здвигу надіються, що українське громадянство з Ню Йорку й околиці візьме масову участь у цьому здвизі. Тимбільше, що заряд того здвигу, як це вказують окремі оголошення в „Свободі", приготував на цей день широку і гарну програму, в яку входитимуть не лиш мистецькі точки, але також промови нашиx передових громадян в Америці.

Своєю присутністю кожний учасник заманіфестує свою солідарність з тією боротьбою, що йде нині на рідних землях з ворогами нашого народу, а також проведе в товаристві своїх знайомих приємний час.

М. Леськів.

РОБІТНИКИ WPA ВИРОБЛЯЮТЬ І НАПРАВЛЯЮТЬ ПРАПОРИ.

У багатьох сільських громадах шкільні діти цього року будуть святкувати День Прапора, 14 червня, з більшим ентузіязмом, як попередньо, тому, що будуть віддавати пошану зовсім новим прапорам. Деякі з них будуть віддавати пошану не тільки новому, але й першому прапорові, який перший раз буде повівати на їх шкільному будинку.

Робітники прапорів на швальному проекті WPA повинні дістати признання за свої труди. Вони за два роки виробили тисячі прапорів, котрі роздано публичним школам та іншим будинкам.

Хоч програма виробу прапорів була започаткована на те, щоб дати працю безробітним жінкам та постачити прапорів школам, котрі дотепер ще жадних не мали, її поширено, щоб доставити народніх прапорів для інших місцевостей, стейтових та державних будинків і замінити подерті чи збляковані прапори на нові.

У стейті Мішіґен, де існує один з найбільших проектів виробу прапорів, працю започаткував Стейтовий Департамент Публичної Інструкції, після того, як Американський Леґіон вказав на те, що велике число сільських шкіл у Мішіґені не мають прапорів. Звиш сім тисяч прапорів виробили 130 бідних жінок, затруднених у швальнім льокалі WPA в Ґренд Репидс, почавши від грудня 1935 року.

Школи стейту Савт Дакови теж користають із прапорових проектів WPA, започаткованих Негайною Народньою Радою, де виробляють стейтові і державні прапори. Цього року передано сільським школам шістьдесять прапорів. Шістьдесять виставлено на публичних будинках, а шістьдесять чотири на публичних забавових площах. Три стейтові прапори виставлено на стейтових бюрах. Кожний з цих останніх зроблено з сатини синьої краски, вишиті й обшиті золотим полотном.

Здається, що найзавзятіше підприємство це робітня прапорів у стейті Флорида, де викінчено збірку прапорів, котра представляє еволюцію державного прапора, а саме від першого стягу з тринацятьох поземних червоних і білих пасків та відзнакою „Юніон Джек" на розі, з усіми змінами аж до нинішньої доби, на котрім видніє сорок вісім зірок і тринацять пасків.

Інтересну та цінну працю виконали робітники прапорів в місті Ню Йорку, започатковану армією Злучених Держав при допомогі фльоти. Це збереження історичних бойових прапорів. Цінні стяги, пошарпані, збляковані та змаргані підчас боїв, відновлено до їх оригінальної краски. Праця обнимає точне допасовування старих частин прапорів з новими кольорованими матеріями, як теж зшивання пірваних частин та складне вишивання, яке придумала Амелія Фавлер більш як 35 років тому, котрим зберегла колекцію прапорів Фльотної Академії Злучених Держав. А. Фавлер передала це мистецтво своїй доньці, тепер жінці провідника Томаса Б. Річі, котрий має нагляд над робітниками WPA у теперішній відбудовній праці.

Проектові робітниці постановили довершити діло з цьогорічним Днем Прапора. Вони сподіваються до того часу докінчити відновy цілої великої колекції славних прапорів, декоруючи стіни каплиці св. Корнилія Сентуріяна, на острові Ґовернор, у Нюйорськім заливі. Для тих власне цілей, а саме, щоб зберегти ті прапори, армія оригінально проектувала ту працю. З сотки ріжних прапорів, з рухливих історичних моментів, уже відновлено звиш 75. Серед них знаходяться два прапори з вісімнацятого століття. Між ними є один прапор, відданий Юрієм Третім для королівського стрілецького корпусу, кватированого на острові Ґовернор. Інший — це найважніший з американських прапорів, а саме перший прапор армії Злучених Держав, перед приняттям теперішного прапора, або стяг полку, на котрім видніє знамя Злучених Держав на темно синім полі.

БОРОТЬБА ПРОТИ ЛЮКСУСУ В ТУРЕЧЧИНІ.

Метою реформ президента Туреччини Кемаля Ататірка було національне відродження Туреччини та створення новітнього державного життя. При цьому цей турецький реформатор передівсім брав собі за зразок Европу та західні культурні країни.

Багато старих забобонів і шкідливих звичаїв скасовано реформами. На цій ділянці Туреччина дійсно багато осягнула. Та це ще не все. Турецька влада не вдовілилася самими реформами у новітньому змислі; вона рівночасно дбала, щоби новітні звички не відбирали енергії туркам. У Туреччині сьогодні обовязує спеціяльний закон, який гостро карає за задовження родини, а відповідає за це не лише голова родини, а й усі повнолітні члени родини. Поліція дуже строга у пристосуванні закону проти люксусу. Вона вважає на все та внеможливлює екстраваґантні вибрики багатих громадян. Так наприклад у Царгороді поліція розігнала весілля, яке було дуже виставне. Молодий протестував, та це йому нічого не помогло. Поліція поступила згідно з законом і пирування перервано.

ЯК І ЧЕРЕЗ КОГО ПІСЛАТИ ГРОШІ ДО КРАЮ

Від 1920 року в Ню Йорку під адресою 130 Іст 7-ма вулиця на розі Авеню А знаходиться Найбільше Українське Шифкартове Бюро Е. С. ВІТКОВСЬКОГО. Через Бюро Е. С. Вітковського сотки тисяч долярів переслано до краю під повною ґаранцією і гроші доручено кожному на останній почті в краю американськими долярами, бо американський доляр у краю завше мав і має велику вартість.

Найбільше Українське Шифкартове Бюро Е. С. Вітковського в Ню Йорку дає до відома всього українського громадянства в Америці і Канаді, що це Бюро посилає гроші до краю під повною ґарантією АМЕРИКАНСЬКИМИ ДОЛЯРАМИ, котрі доручується кожному на останній почті в краю. Корисно і вигідно є післати гроші через своє Українське Шифкартове Бюро Е. С. Вітковського, тому, що гроші доручується кожному на останній почті американськими долярами — то перше, а друге: тому, хто посилає гроші Бюро Е. С. Вітковського достарчає власноручний підпис відбираючого гроші. Гроші післані через Бюро Е. С. Вітковського, даручується за 14 днів, а телеграфічно за кілька днів.

Найбільше Українське Шифкартове Бюро Е. С. Вітковського знаходиться в Ню Йорку в самім центрі, в солідним місці, а сам п. Е. С. Вітковський є власником великого 6-поверхового будинку, в котрім міститься наше Українське Бюро, тому, звертаючися завше до свого Українського Шифкартового Бюра Е. С. Вітковського, кожний може бути певний, що його справа є ґарантована і буде полагоджена як слід.

Наші українські люди повинні памятати про своє Українське Бюро і завше зі всіми справами вдаватися тільки на адресу: (огол.)

E. S. WITKOVSKY,
130 East 7th St., New York, N. Y.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 15. червня, в годині 7-мій ввечір, під ч. 264 Варен Ст. Обовязком кожного члена є прийти на ці збори і вирівняти свої довги, бо більше братство не може за членів платити до У. Н. Союзу з братської каси. На цих зборах почуєте справоздання делегата з конвенції У. Н. Союзу. — М. Пупчик, предс.; Б. Черепака, кас.; В. Глива, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудутся у вівторок, 15. червня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі при Джанставн Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде звіт урядників із піврічного діловодства і контрольної комісії, а крім того є інші важні справи до полагодження. — Д. Пилевич, заст. предс.; І. Білобрам, кас.; А. Онисик, фін. секр.; В. Кушнір, рек. секр.

РАДІО.

В суботу, дня 12-го червня Співучий Ансамбль молодого дірігента п. Михайла Скоробогача буде співати на Радіо Програмі Сурми, що відбувается кожної суботи в годині 4-тій пополудні зі стації WBNX, 1350 Кс.

Заряд Програми Сурми наняв згаданий ансамбль співати, щоб передати кращу українську пісню для своїх і чужих. Просимо слухачів наставити свої радія на програму Сурми кожної суботи в годині 4-тій пополудні. 135

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА.

Дня 25 травня 1937 р. померла Пазя Подоляк, члениця Тов. Просвіта, від. 260 У. Н. Союзу, в Клівленд Огайо. Покійна родилася в селі Жоґатин, повіт Доброміль, Галичина. До У. Н. Союзу вступила 1930 р. Покійна лишила мужа Мартина. Похорон відбувся 28 травня з української гр. катол. церкви.

В. І. П.

Р. Кокоц, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(38)

Нкіма вже хотіла зіскакувати вниз до Тарзана, але побачила, що Тарзан збирається скакати до неї. Відбившись від землі, в кількох секундах він знайшовся високо на дереві. Його товариші знов почали подивляти його впрост мистецьку акробатику. Він був зручніший від малпи, а притім заховував велику красу рухів тіла

Розглянувшись довкруги й зорієнтувавшись, звідки походить рев звіра, Тарзан подався в тому напрямку. Нкіма ледве додержувати бігу Тарзанові. Втім Тарзан побачив, що на Нкіму біжить ціле стадо інших малп, дивного вигляду. Ці нові малпи мали смішну бороду довкруги шиї, яка через те ставала значно грубшою. Вони виглядали дуже комічно.

Нкіма теж бачила їх і мабуть зі страху, щоб не загубитися серед них, скочила Тарзанові на руки. Тарзан засміявся і сказав: „Невже мала, відважна Нкіма, яка в старім краю разом з Тарзаном поборювала найстрашніших звірів, боїться інших малпочок, таких самих як вона?" Нкіма застидалася і почала на всі лади вибріхуватися.

„Бачиш, друже Тарзане", заговорила вона: „Я не настрашилася тих дурних малп. Я їх зовсім не боюся. Але я настрашилася, що коли змішаюся разом з ними, то ти не пізнаєш мене". Тарзан реготався з дотепу Нкіми. Йому нагадалися деякі люди, які також брехнею виправдували своє поступовання, але роблячи це значно гірше від Нкіми.